



Η ΟΣΙΑ ΦΙΛΟΘΕΗ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Εἰς τὸ τεῦχος ὑπ' ἀρ. 97 τῆς «Ἑλληνικῆς Δημιουργίας» ἐδημοσιεύθη μελέτη τοῦ κ. Ε. Φραγκάκι περὶ τῆς οσίας Φιλοθέης. Ὅλοι αἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὴν Ἀθηναίαν οσίαν στηρίζονται εἰς τὴν «Ἀκολουθίαν», ποῦ ἐδημοσιεύθη ἐν Βενετία τὸ 1775, ἐνθα περιέχεται καὶ ὁ «βίος καὶ πολιτεία τῆς οσίας καὶ θεοφόρου μητρὸς ἡμῶν Φιλοθέης τῆς ἐξ Ἀθηνῶν». Τόσον ἡ Ἀκολουθία ὅσον καὶ ὁ Βίος ἀνεδημοσιεύθησαν παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Δ. Γρ. Καμπούρογλου εἰς τὰ «Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν» (Τόμος Α'). Εἶναι προφανές ὅτι ὁ βίος ἐγράφη ἐπὶ τῇ βάσει παραδόσεων, χωρὶς χρονολογίας τῶν διαφόρων συμβάντων, ἢ μόνη δὲ χρονολογία εἶναι ἡ τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου αὐτῆς, ἧτοι ἡ 19 Φεβρουαρίου 1589. Ὑπάρχουν λοιπὸν κενά, τὰ ὁποῖα συμπληρῶνουν τὰ προσφάτως ἀνευρεθέντα εἰς τὸ Κρατικὸν Ἀρχεῖον τῆς Βενετίας αὐθεντικὰ ἔγγραφα.

Εἶπομεν καὶ ἄλλοτε καὶ ἐπαναλαμβάνομεν καὶ τώρα ὅτι τὰ Ἀρχεῖα τῆς Βενετίας περιέχουν ἀφάνταστον πλοῦτον ἱστορικῶν στοιχείων, ἀφωρώντων τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους σκοποὺς τοῦ μέλλοντος νὰ ἰδρυθῆ—τίς οἶδε πότε—Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ συστηματικὴ ἔρευνα τῶν Ἀρχείων παρὰ συνεργείου ἐκ τεσσάρων τοῦλάχιστον φιλολόγων - παλαιογράφων.

Ἀπὸ τὰ περαιτέρω δημοσιεύμενα ἔγγραφα, τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ἐκκλησις τῆς Φιλοθέης πρὸς τὴν Γερουσίαν τῶν Ἑνετῶν, τὸ δεύτερον ἡ αἴτησις τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Φιλοθέης μοναχοῦ Σεραφεῖμ Παγκάλου, τὸ τρίτον εἶναι πιστοποιητικὸν τοῦ καθολικοῦ Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, τὸ τέταρτον εἶναι τὸ ψήφισμα τῆς Γερουσίας καὶ τὰ ἄλλα δύο εἶναι: ἔγγραφον τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑνετοῦ πρέσβευος καὶ ἀπόδειξις παραλαβῆς τοῦ Παγκάλου, διὰ τὸ χρηρηγηθῆν βοήθημα ὑπὸ τῆς Γερουσίας πρὸς τὴν Φιλοθέην ἐκ 200 Ἑνετικῶν φλωριῶν. Ἀπὸ τὰ ἔγγραφα ταῦτα προκύπτουν διάφορα ἀκριβῆ ἱστορικὰ στοιχεῖα καὶ δὴ τὸ ὅτι τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἀνηγέρθη, ὡς καὶ τὰ δύο μετόχια, τὸ 1572, ὅτι αἱ διαιτώμεναι ἐν αὐτοῖς παρθένοι ἦσαν 150,

ὅτι ἡ Φιλοθέη, ὅχι μόνον ἀπελύτρωνεν ὁμογενεῖς σκλάβους ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τούρκων, ἀλλ' ὅτι ἐξεχριστιάνιζε καὶ Τούρκισσες, ὅτι οἱ Τούρκοι διήρπασαν τὸ μοναστήρι, ὅτι ἤχθη καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὸν Πύργον καὶ ὅτι ἵνα ἀπελευθερωθῇ δὲν ἔτυχε βοήθειας ἐκ μέρους προκρίτων Ἀθηναίων, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν Βίον, ἀλλ' ὅτι ἡ ἴδια ἔδωκεν ἐνέχυρον τὴν περιουσίαν τῆς μονῆς καὶ ἐπῆρε δανεικά, τὰ ὅποια ἐμοίρασεν εἰς τοὺς καταδιώκοντας αὐτὴν Τούρκους καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν τῆς Γερουσίας ἵνα γλυτώσῃ ἀπὸ τοὺς «διαβόλους». Ἀπὸ δὲ τὸ ἔγγραφο τοῦ πρέσβευος μαθητόμενον ὅτι ἡ Φιλοθέη εἶχε καταφύγει ὅχι εἰς τὴν Κέα (Τζίαν), ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν Βίον, ἀλλὰ εἰς τὴν Ἄνδρον.

Ἡ ἐκκλησις τῆς Φιλοθέης, γραμμὴν ἑλληνιστί, φέρει χρονολογίαν 22 Φεβρουαρίου 1583 καὶ ἀναδημοσιεύεται περαιτέρω ὡς ἀκριβῶς ἔχει εἰς τὸ πρωτότυπον, οὐτινος ἐπισυνάπτεται καὶ φωτοτυπία (βλ. πίν. 1).

Ἴδου τώρα τὰ ἔγγραφα ὡς ἔχουν ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν πιστῇ μεταφράσει ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου:

Κρατικὸν Ἀρχεῖον Βενετίας — (*Deliberazioni Costantinopoli-Filza No 5*)

1] Ἐκκλησις πρὸς τὴν Γερουσίαν τῶν Ἑνετῶν (ἑλληνιστί).

ἐκλαμπρότατοι, ὑψηλότατοι, δικαιοτάτοι, φρονημότατοι, ἐλεημο-
νότατοι | καὶ ὑπέριμοι ἀφεντία τῆς βενετίας |
† μετάνοιαν δουλικὴν ἀπωνέμω τῆς λαμπροτάτης σας ἀφεντίας ἐγὼ ἡ
ταπηνή σας δούλη φηλοθέη μοναχή | συνπαντὶ τῷ ἡμῶν ποιμνίῳ. Γνω-
στὸν ἔσιω τῆς ἀφεντίας σας διὲ ἐποίησα μοναστήριον τοῦ ἁγίου ἀπο-
στόλου καὶ πανευφήμου ἀνδρῆοῦ τοῦ πρωτοκλήτου· σὺν δίῳ μετόχια ἐν
ταῖς ἀθήναις· καὶ ἐσύναξα παρθέ | ραις τῶν ἀριθμῶν ἑκατὸν πενήκοντα·
ἃς τρέφω κανονικῶς καὶ πορεύονται κοινοβιακῶς. καὶ περαζοῦμενον |
καιρὸν μᾶς ἐσυκοφάντησαν οἱ ἀγαρινοί· διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν αἰχμα- 5
λώτων χριστιανῶν ὁποῦ ἔτυχαν | εἰς τὰς χεῖρας μας· καὶ διὰ τινὲς ἀγα-
ρηναῖς, ὁποῦ ἐδέθησαν εἰς τὴν μονὴν πιστεύοντας τῷ Χ(ριστῷ)ῷ· καὶ
ἔγιναν | καὶ μοναχαί. Καὶ ἔγινωσαν πάντα ταῦτα οἱ ἀγαρινοί, καὶ ἐβού-
λοντο ἀπολέσαι τὸ μοναστήριον, καὶ τὰς παρ | θένας λαβεῖν, εἰς τὴν ἐξου-
σίαν τους. Γνωῦς δὲ ἐγὼ ἡ δούλη τῆς ἀφεντίας σας, τὸν ἀνήμερον καὶ
ἄγριον θυμὸν | ὁποῦ εἶχαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ διὰ τὰ μὴν χαλάσουν τὴν μο-
νήν, καὶ τὰ μὴν ἀφήσω τόσαις ψυχαῖς καὶ πέσουν | εἰς χεῖρας ἀνόμων, 10
καὶ ἀπολεσθῶν, ἔμεινα χρεώστης ἄσπρα χηληάδες ἐξήκοντα· καὶ τὸν
ἀπεραζοῦμενον μῆναν | αὐγουστον ἤλθαν οἱ ἀγαρινοί, καὶ ἔφαξαν ταῖς

μοναῖς, καὶ ἤϊραν σκλάβον τοῦ φλαμπουριάρι¹ ὁποῦ τὸν εἶ|χαμεν εἰς
 φύλαξιν διὰ τὴν ἑλευθερίαν του· καὶ τρεῖς τούρκησες ὁποῦ ἦταν καλο-
 γρηῆς· καὶ κατὰ τῆς ὥρας | μὲ ἔλαβαν εἰς τὰς χεῖρας τους, καὶ μὲ ἔβα-
 ναν εἰς τὸν γουλάν² εἰς ἑμεγάλην φύλαξιν· καὶ ταῖς μοναῖς ἐδια|γου
 μίσουε³· καὶ ἡ παρθέναις ἐσκόρπισαν· μέρος δὲ ἐγλύτωσαν κρυφίως·
 15 καὶ οἱ ἐπίλοιπες εὐρίσκονται μετὰ | τῆς συνοδίας ἡμῶν· καὶ καθεκάστην
 ὥραν μὲ ἐδιδαν μαρτύριον νὰ γένο τούρκησα ἐγὼ τε καὶ οἱ ἀδελφαῖς,
 ἦ νὰ μὲ | καύσουν. ἐγὼ δὲ ἡ εὐτελεῆς δούλη τῆς ἀφεντείαςας, ἐνθυμῶν-
 τας ποῦ νὰ ἀφήσω τόσαις ψυχαῖς ὀρφαναῖς | νὰ πέσουν εἰς χεῖρας ἀπί-
 στων, ὁποῦ δὲν ἔχουν καμίαν ἐλπίδα, μόνον εἰς τὸν θ(εὸ)ν καὶ εἰς τὴν
 ἀφεντείαςας, καὶ παρὰ | μικρὸν εἰς ἡμᾶς, ἐβάλαμεν τὰ σκευὴ τῆς ἐκκλη-
 σίας καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα τοῦ μοναστηρίου, ἀμανατέ⁴· καὶ ἐσυνά-
 ξαμεν ἄσπρ(α) χηλιάδες ὀγδοήκοντα· καὶ ἐδώσαμεν τοῦ κατιτῆ καὶ τοῦ
 20 φλαμπουριάρι καὶ τῶν ἐπιλήπων | τουρκῶν γιὰ νὰ μὴν γενῶ συνκελέτη⁵·
 καὶ εἰτζη μὲ τοῦ Θ(εο)ῦ τὴν δύναμιν ἐβοηθηθήκαμεν καὶ ἐγλυτώσαμεν ἀπὸ |
 τὰς χεῖρας τους· μόνον πῶς στέκομάστε εἰς ἐφύλαξιν μὲ ἔγγησιν⁶, ὥστε
 νὰ δοθοῦν τὰ ἄσπρ(α) τοῦ πρώτου χρέους, καὶ | τοῦτες ἡ ὀγδοήκοντα
 χηλιάδες. ἐγρικόντας δὲ ταῖς πολαῖς καὶ ἀρίθμητες μεγάλαις ἐλεημοσῦ-
 ναις ἃ ποιῆ | ἡ ἀφεντεία σας καθεκάστην ὥραν, καὶ μὴ δυνάμεναι αἱ
 ἀνίμποραι μοναχαὶ ἐκβαλεῖν τὸ μεγάλο καὶ | πολλῆ χρέος, τὸ πρώτον καὶ
 ἐτοῦτο τῆς μ(ε)γ(ά)λης ἀνάγκης ὁποῦ μᾶς ἐπλάκωσεν, ἐκλέξαμεν τὸν δοσιῶ·
 25 τατον σεραφίμ | ἐπίτροπον ἐδικόν μας καὶ στέλομεν αὐτὸν σὺν τῇ συνο-
 δία αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἐλεήμονας ἀφέντες, καὶ | εὐσεβεῖς χριστιανοῦς.
 ὅπως νὰ μᾶς ἐλεημονήσετε νὰ εὐγοῦμεν ἀπὸ τοῦ μεγάλου καὶ ἀνόλπιδου
 χρέους, ὁποῦ δὲν | ἔχομεν οἱ πτωχαὶ ἄλου ἐλπίδα, μόνον εἰς τὸν θ(εὸ)ν
 καὶ εἰς τὴν ἀφεντεία σας· νὰ μᾶς ἐλυτρώσεται ἀπὸ τοὺς ἐσθη|οὺς δια-
 βόλους· καὶ δὲν πέσουν τόσαις ψυχαῖς· εἰς τὰς χεῖρας τους καὶ κολα-
 σθοῦν· ὑμεῖς δὲ τὸν ἄξιον μισθὸν | λάβετε παρὰ θ(εο)ῦ καὶ τὴν τῶν
 πρᾶέων γῆν κληρονομήσετε· καθὼς καὶ ὁ δα(βί)δ λ(ε)γ(ει)· δίκαιοι δὲ
 30 κληρονομήσουσι | γῆν καὶ κατασκηνώσουσιν εἰς τὸν αἰῶνα αἰῶνος ἐπ’
 αὐτοῖς. καὶ πάλιν ὄλην τὴν ἡμέραν ἔλεεῖ καὶ δανίζει ὁ δίκαιος καὶ τὸ |
 σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. καὶ ὁ κ(ύριος)ς ἡμῶν ἰ(ησοῦ)ς χ(ριστοῦ)ς
 ἐν τοῖς μακαρισμοῖς· μακάριοι οἱ ἐλεήμονες διὲ αὐτοὶ ἐλεηθῆ | σονται.
 τὸν δὲ πρωτόκλητον καὶ μέγαν ἀπόστολον ἀνδρόεαν διὰ παντὸς βοηθὸν

¹ Φλαμπουριάρις ἢ φλαμουριάρις ὠνομάζετο ὁ Τοῦρκος Διοικητῆς μιᾶς περιφερείας, ὁ ἄλλως λεγόμενος καὶ Σαντζιάκης.

² πύργος· ἢ λέξις εἶναι κουλλέ, τουρκ. καὶ περσ.

³ ἐλεηλάτησαν, διήρπασαν.

⁴ ἐνέχυρον· ἐμανέτ ἢ ἀμανέτ ἀραβ. λ.

⁵ ἢ λ. εἶναι οἰκλέτ = ἐνοχλήσεις (ἀραβική).

⁶ ἐγγύησιν

ἔχητε, καὶ παρ' ἡμῶν τῶν | εὐτελῶν, μνημόσυνον διηγεκὲς ἕως οὗ ἡ μονῆ
ἴσταιται καὶ γένητε νέοι κτήτορες. ,αφπγ' φευροναρ. κβ' ¹ |

† οἱ κατὰ πάντα δούλη τῆς λαμπροτάτης ἀφεντείας φηλοθέη μο-
ναχή | καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφότης : -

2] Ἡ αἴτησις τοῦ Σεραφεῖμ Παγκάλου (μετάφρασις).

Γαληνότητε Δόγη,

Εἶναι περίπου δώδεκα χρόνια ἀφότου μία εὐγενὴς Ἀθηναία, ἀπὸ
θεῖον δορωμένη ζῆλον, ἀνήγειρεν ἐν μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου
ἀποστόλου Ἀνδρέου ὡς καὶ δύο μετόχια. Τοῦ μοναστηρίου τὸ ἐπιρροίαισε
μὲ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά της καὶ γενομένη μοναχὴ ἡ Φιλοθέη ὑπηρετεῖ εἰς
τὸ μοναστήριον κατὰ τὴν τάξιν τῶν Καπουτσιόνων. Αὕτη συντηρεῖ περὶ τὰς
150 καλογραίας. Εἰς τὸ μοναστήριον, πλὴν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν λατρείας
καὶ ἄλλων κοινωφελῶν ἔργων, εὐρίσκουν ἄσυλον πολλοὶ σκλάβοι καὶ
ὄχι ὀλίγοι ἄπιστοι γίνονται χριστιανοί. Τοῦτο προῦκάλεσε τὴν ὁργὴν τῶν
ἐχθρῶν τῆς θρησκείας μας καὶ ἀπειρομάθησαν οὗτοι νὰ ματαιώσουν τὸ
ἔργον, καταστρέφοντες τὸ μοναστήριον, οἰκειοποιούμενοι τὴν περιουσίαν
του καὶ ἀτιμάζοντες τὰς παρθένους. Καὶ ἐπειδὴ, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ
ἐπικρεμαμένου κινδύνου, δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέσον ἀπὸ τὸ χρῆμα, ἠναγ-
κάσθη ἡ προηγουμένη νὰ ἐνεχυριάσῃ ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν τοῦ μο-
ναστηρίου διὰ 140.000 ἄσπρα καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει μὲ τί μέσον νὰ πλη-
ρώσῃ τὸ χρέος τοῦτο καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ μοναστήριον ἀπὸ τὸ ὑπέρογκον
αὐτὸ βάρος, ἐλπίζουσα εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν Χριστιανῶν, ἀπέστειλεν
ἐμὲ τὸν πάτερ Σεραφεῖμ, μοναχὸν τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Βασιλείου,
κάτοικον Ἀθηνῶν, ὡς πληρεξούσιόν της, πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Ὑμετέρας
Γαληνότητος, ἵνα τὴν ἱκετεύσω, ὡς ταπεινῶς τὸ πράττω, ὅπως, δεδο-
μένης τῆς γνωστῆς εὐσπλαγχνίας Τῆς καὶ τῆς ἄκρας πίστεώς Τῆς εἰς τὸν
Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εὐδοκῆσῃ νὰ συνδράμῃ τὸ μοναστήριον
καὶ τὰ μετόχια, μὲ ὅ,τι τὸ ἅγιον Πνεῦμα Τὴν ἐμπνεύσῃ, μὲ τὸν σκοπὸν
ἵνα ἀποφενχθῇ ὁ βιασμός τῶσων ἀθῶων παρθένων καὶ ἵνα μὴ στερη-
θῶν τοιοῦτου ἀσύλου οἱ ἀνχεῖς σκλάβοι καὶ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ λύτρω-
σις τῶσων ταλαιπωρουμένων ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ διατηροῦν αἰωνίαν
πρὸς τὴν Ὑμετέραν Γαληνότητα εὐγνωμοσύνην καὶ θὰ ἱκετεύουν τὸν
Ὑψιστον ὑπὲρ τῆς διαφυλάξεως καὶ κραταιώσεως τῆς Ὑμετέρας Ἐνδο-
ξοτάτης Ἐπικρατείας καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ μακροσημερεύσεως τῆς
Ὑμετέρας Γαληνότητος. Εὐχαριστιῶ.

Ἡ αἴτησις αὕτη τοῦ ὀσιωτάτου Σεραφεῖμ Παγκάλου πρὸς τὸν Δό-

γην εἶναι ἀχρονολόγητος, ὡς ἦσαν καὶ πᾶσαι αἱ πρὸς τὸν Γαληνότατον ἀπευθυνόμεναι ἐκκλήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐτελείωνον μὲ τὴν στερεότυπον λέξιν Grazie (εὐχαριστῶ).

Ἄλλὰ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιν μανθάνομεν ὅτι αὕτη, ὁμοῦ μετὰ τῆς προηγουμένης τῆς Φιλοθέης—ἐν περιληπτικῇ μεταφράσει εἰς τὴν ἰταλικὴν—διεβιβάσθησαν τὴν 23ῃν Ἰουλίου 1583 ὑπὸ τῶν ἑξ ἑξ Συμβούλων τοῦ Δόγγη εἰς τοὺς «Σάβιοι» πρὸς μελέτην, μὲ εὐμενῆ εἰσήγησιν. Συμπεραίνομεν ὅθεν ὅτι ἡ ἐκκλησις τοῦ Παγκάλου θὰ ὑπεβλήθη ἀρχὰς Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Οἱ «Σάβιοι» ὑπέβαλον τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸ «Κολλέτζιο» συνοδεύσαντες τὰς ἐκκλήσεις τῆς Φιλοθέης καὶ τοῦ Παγκάλου μὲ τὸ κάτωθι πιστοποιητικὸν τοῦ καθολικοῦ Ἐπισκόπου Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, ἔχον ἐν μεταφράσει οὕτω :

3] Ἡμεῖς Παῦλος δελ Γκράσσο χάριτι Θεῆα καὶ Παπικῆ βουλήσει Ἐπίσκοπος Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας κάνομεν τὸ παρὸν καὶ ἐξηγοῦμεν τόσον ἀπὸ ἐκεῖνα πὸν εἶδομεν καὶ ἀνεγνώσαμεν εἰς τὰ πιστοποιητικὰ τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ὡς καὶ ἀπὸ ἄλλα ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς εὐγενεῖς τῶν Ἀθηνῶν, ἐτι δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀξιοπίστους ἐκθέσεις, πιστοποιοῦμεν ὅτι ἡσεβασμία Φιλοθέη εἶναι καλῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ πολὺ γνωστὴ διὰ τὰ καλὰ χριστιανικά της ἔργα. Αὕτη εἶναι ἀπὸ τὰς πρῶτας εὐγενεῖς οἰκογενείας τῶν Ἀθηνῶν, ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν περιουσιακὴν κατάστασιν, καὶ ὅτι, ἐγκαταλείψασα ὅλας τὰς οἰκογενειακὰς της ἀνάσεις καὶ τὰ πλούτη αὐτῆς, πὸν ἦσαν ἀξιοσημείωτα, ἔκαμεν ἐν μέγα Μοναστήριον εἰς Ἀθήνας, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέα, καὶ διατηρεῖ 100 - 150 μοναχὰς, αἱ ὁποῖαι παρακαλοῦν πάντοτε τὸν Θεὸν διὰ τὴν Χριστιανωσύνην καὶ ἐκτὸς τούτου δὲν παύει—ὡς κυκλοφορεῖ εὐρεῖα ἢ φήμη—να ἀπελευθερώνη ὡς καὶ πράγματι ἀπληνθέρωσε πολλοὺς σκλάβους. Ἡ ἐγνωσμένη καλωσύνη της καὶ τὰ καλὰ της ἔργα προσεῖλκυσαν καὶ πολλὰς Τούρκισσας πρὸς αὐτὴν καὶ τὲς ἔκαμε χριστιανές. Ἐπίσης ἐδέχθη εἰς τὸ Μοναστήρι πολλὰς γυναῖκας ἁμαρτωλὰς πὸν ἦσαν ἔγκυοι καὶ τὰς ἔκρυπεν εἰς τὸ μοναστήρι ἵνα μὴ τιμωρηθοῦν ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς πράξεις της κατεδιώχθη ἀπὸ τοὺς ἀπίστους.

25 Μαΐου 1583

Παῦλος δελ Γκράσσο τῆς Βοωνίας
Ἐπίσκοπος Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας

Τὸ «Κολλέτζιο» διεβίβασε τὴν ἄνω ἀλληλογραφίαν μὲ εὐνοϊκὴν εἰσήγησιν εἰς τὴν Γερουσίαν, ἣτις, συνελθοῦσα τὴν 7ην Αὐγούστου 1583, ἀπεδέχθη τὴν αἵτησιν διὰ τοῦ κάτωθι Ψηφίσματος—διὰ ψήφων 147 ὑπέρ, δύο κατά, καὶ 5 ἀποχὰς. Τὸ Ψήφισμα ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐν

Κωνσταντινουπόλει Ἐνετὸν Πρέσβυν (Βάϊλον) καὶ ἔχει οὕτως ἐν μεταφράσει :

4] Διαβιβάζομεν Ὑμῖν τὸ ἀντίγραφον μιᾶς ἐκκλήσεως ὡς καὶ ἄλλα ἔγγραφα ὑποβληθέντα εἰς τὴν ἡμετέραν Αὐθεντίαν ἀπὸ τὸν πληρεξούσιον τῆς σεβασμίας Προϊσταμένης καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέα τοῦ Ἀποστόλου ἐν Ἀθήναις, αἱ ὁποῖαι εὗρισκονται, ὡς θὰ ἴδῃτε, εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν, διότι καταβάλλουν ὑπερανθρώπους φροντίδας ὅπως ἐκχριστιανίζουν ἀπίστους, ἐκτὸς τοῦ διὰ ἀπολυτρώσασθαι πολλοὺς σκλάβους, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν ἄσουλον εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ τὰ δύο μετόχια. Καὶ ἐπειδὴ τὸ Μοναστήριον καὶ τὰ δύο μετόχια τὰ ἀνήγειρεν ἡ ὀρθοδόξος Προηγούμενη, διαθέσασα πρὸς τοῦτο πᾶσαν τὴν περιουσίαν της, μὲ τὸν σκοπὸν ἵνα ἐπιδαπιλεύῃ τὴν χριστιανικὴν εὐσπλαγχτίαν εἰς τοὺς πάσχοντας, καὶ ἐπειδὴ καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ προσιατεύωμεν καὶ ἐνισχύωμεν τοιαῦτα κοινωφελῆ καὶ χριστιανικὰ ἰδρύματα, τόσον εὐάρεστα εἰς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἀπεδέχθημεν εὐμενῶς τὴν αἴτησιν ταύτην, καθόσον γνωρίζομεν ὅτι ἡ αἰτοῦσα συμβάλλει εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ διότι θέλομεν νὰ ἐγκαταχθῇ εἰς τὴν μνήμην τῶν πολυαριθμῶν Χριστιανῶν ποὺ διαβιοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ ἐξαιρετικῆ ἡμῶν πρὸς τοὺτους συμπάθεια, παραγγέλλομεν, ὄθεν, Ὑμᾶς, ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Γερουσίας, ὅπως, ἀφοῦ ἐξακριβώσητε τὰ ἐν τῇ αἰτήσει ἐκτιθέμενα ὅτι εἶναι ἀληθῆ, ἀποστείλητε διὰ τοῦ προσφορωτέρου, κατὰ τὴν γνώμην Σας, μέσου, εἰς τὴν εἰρημένην Προηγούμενην, ὡς ἐλεημοσύνην ἐκ μέρους ἡμῶν τρεκίνια 200, εἰδοποιοῦντες αὐτὴν ὅτι ἐκινήθημεν οἰκειοθελῶς ὅπως τὴν βοηθήσωμεν εἰς τὰς ἀνάγκας της.

Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο τῆς Γερουσίας ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐνετὸς πρέσβυς ἀπήντησε τὴν 8 Μαΐου 1584 διὰ τοῦ ἐπομένου ἐγγράφου (Ἀρχετον Dispacci del Baylo) :

5] Ἐλαβον ἀπὸ κάποιον πάτερ Σεραφεῖμ τὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Γαληνότητος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 6 Αὐγούστου παρελθόντος ἔτους, σχετικὰ μὲ τὴν Προηγούμενην τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέα ἐν Ἀθήναις, ὡς καὶ τὴν ἀπόφασιν περὶ χορηγήσεως εἰς αὐτὴν ἐλεημοσύνης ἐκ 200 τρεκινίων, ἀφοῦ προηγούμενως ληφθοῦν αἱ ἀναγκαῖαι πληροφοροὶ ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν τῇ αἰτήσει ἐκτιθέμενων. Ἐνεργήσας ἐπισταμένην ἔρευναν διεπίστωσα ὅτι εἶναι ἀληθέστατον τὸ χρέος ποὺ ἔκαμεν ἡ ἐν λόγῳ Προηγούμενη ἵνα ἀπελευθερώσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων τὸ μοναστήριον, τὸ ὁποῖον οὗτοι ἤθελον νὰ καταστρέψουν, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀπελύτρωσε σκλάβους. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔχω ἀκόμη πληροφορίας, ποῦ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, εὗρισκται αὕτη, καθόσον ἔμαθον

ὅτι ἀπεσύρθη εἰς τὴν Ἄνδρον ἐξ αἰτίας τῶν χρεῶν τούτων, ἀναμένω ἤδη νὰ ὀμιλήσω μὲ μερικοὺς καλογήρους, προσφάτως ἐλθόντας ἐδῶ ἐξ Ἀθηνῶν, ἵνα μάθω τὰ καθέκαστα καί, εἰδικώτερον, μὲ ποῖον μέσον θὰ δυνηθῶ νὰ ἀποστείλω τὸ χρῆμα πού διέθεσεν ὑπὲρ αὐτῆς ἡ Ὑμετέρα Γαληνότης.

Μετὰ παρέλευσιν μόλις δύο ἡμερῶν, ἦτοι τὴν 10 Μαΐου 1584, τὰ 200 χρυσὰ τζεκίνια κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ πρέσβευς εἰς τὸν δσιώτατον μοναχὸν Σεραφεῖμ Πάγκαλον καὶ ἐγένετο ἡ κάτωθι ἀπόδειξις ἣτις καὶ ἐπισυνάπτεται εἰς τὸ προγενέστερον ἔγγραφον (μετάφρασις):

6] Ὁμολογῶ ἐγὼ ὁ πάτερ Σεραφεῖμ Πάγκαλος, πληρεξούσιος τῆς σεβασμίας Προηγουμένης καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ Μοναστηρίου Ἀποστόλου Ἀνδρέα ἐν Ἀθήναις, ὅτι σήμερον ἔλαβον παρὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου κ. Ἰωάννου Φραγκίσκου Μοροζίνι, ἱππότη ' Βαίλου τῆς Γαληνοτάτης Ἀθηνείας τῶν Ἐνεῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τζεκίνια χρυσᾶ 200 ἧγουν διακόσια, ὡς ἐλεημοσύνην τῆς Γαληνοτάτης Ἀθηνείας πρὸς τὴν ρηθεῖσαν Προηγουμένην καὶ τὰς μοναχὰς τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέα ἐν Ἀθήναις.

Εἰς πίστωσιν τῶν ἄνω ἔκαμα τὴν παροῦσαν ἀπόδειξιν εἰς διπλοῦν, παρουσίᾳ τῶν κάτωθι προσυπογραφομένων μαρτύρων

10 Μαΐου 1584

Ἐγὼ Σεραφεῖμ μοναχος ελαβα τα ανοθι [ὑπογράφει ἑλληνιστί]

Ἐγὼ ὁ Μάξιμος Μαργούνης ἱερομόναχος ὁμολογῶ τὰ ἄνωθι καὶ ἡμην παρῶν [ὑπογράφει ἰταλιστί]

Καγὼ Δανιὴλ ἱερεὺς Πρωτέκδικος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας [ὑπογράφει ἑλληνιστί].

Βενετία

Κ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

¹ Ἱππότη τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

² Ὅς φαίνεται ἀπὸ τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τῆς ἰταλιστὶ συνταχθείσης ἀποδείξεως, ταύτην ἔγραψεν ὁ Μαργούνης, ὁ περισσότερον γνωστὸς λόγιος Μάξιμος Μαργούνιος, ἐπίσκοπος Κυθέρων. Ἐν τῇ ἀποδείξει ὑπογράφεται ὡς Μαργούνης, καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ ἐπώνυμον πρὶν ἢ ὑποστῆ τὸν συνήθη λατινικὸν πλατσιασμόν: Μαργούνιος. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀβράμης ἐγενεῖν Ἀβράμιος καὶ ὁ Ἐνάκης Ἐνάκιος, ὁ Καλλιᾶκης Καλλιᾶκιος καὶ ὁ Μακεδῶν Κωτούνης Κωτούνιος, καὶ ἄλλοι.

